

ներում մեջ:

5. ՄԵԿՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

Մեկնագիտությունը (Hermeneutics), Հնադարեան ժամանակներէն եւ կրօնական ու աստուածաբանական ոլորտի մէջ օգտագործուած հասկացութիւն մըն է: Եւրոպական լեզուներու մէջ ան կը համապատասխանէ Hermeneutics եզրին, որ ծագում առած է յունարէն *hermēneúein* (մեկնել, բացատրել) բայէն: Այս եզրը առնչութիւն ունի նաեւ յունական դիցաբանութեան *Hermes* աստուծոյ հետ, որ լրաբեր սուրհանդակն էր թէ՛ աստուածներու միջեւ եւ թէ՛ մարդոց ու աստուածներու միջեւ:

Միջնադարուն, կը զարգանար աստուածաբանական մեկնությունը (Exegesis), որու միջոցով կը բացատրուէր գլխաւորաբար Աստուածաշունչ մատենանը: Իսկ 19-րդ դարուն, կը զարգանայ փիլիսոփայական մեկնագիտությունը շնորհիւ երկու գերման փիլիսոփաներու.- **Ֆ. Շլայերմախեր** (Friedrich Schleiermacher, 1768 – 1834 թ.) եւ **Վ. Դիլթայ** (Wilhelm Dilthey, 1833 – 1911 թ.): Ասոնց գլխաւոր նպատակը կը կայանար, բացատրութեան ճամբով *հասկնալուն* մէջ, *հասկնալը*, որպէս իմացութեան հիմնական աշխատանք:

20-րդ դարուն, փիլիսոփայական մեկնագիտությունը մուտք կը գործէր **Է. Հուսերլի** (Edmund Husserl, 1859 – 1938 թ.) եւ **Մ. Հայդեգերի** (Martin Heidegger, 1889 – 1976 թ.) երեւութաբանութեան մէջ: Աւելի կ'ընդլայնուէր «հասկնալ» հասկացութիւնը, որ կը դառնար յատկանշական՝ մարդոց, աշխարհի հանդէպ ունեցած յարաբերութեան: Այսպիսով, ճշմարտությունը կը դառնար ճանաչող անհատէն եւ անոր մեկնաբանական կարողություններէն կախեալ պարզաբանուած իրողութիւն մը: Հետագային, Հայդեգերի աշակերտած **Հ. Գ. Գատամեր** (Hans Georg Gadamer, 1900 – 2002 թ.), այս հարցը կը քննարկէր իր 1960 թուականին հրատարակած «*Ճշմարտություն եւ մեթոդ*» (գերմ. բնագիր՝ „Wahrheit und Methode“, անգլ.՝ „Truth and Method“) երկին մէջ: Հայդեգերի եւ Գատամերի համաձայն, *ամբողջը* հասկնալու համար անհրաժեշտ է անոր *մասերը* հասկնալ եւ հակառակը՝ *մասերը* հասկնալի կը դառնան միայն *ամբողջին* ընկալումով: Եւ անոնք, հասկնալու այս ընթացքը կը կոչէին՝ *մեկնագիտական շրջանակ* (Hermeneutic Circle):

Ֆրանսացի փիլիսոփայ **Պ. Ռիկէոր** (Paul Ricœur, 1913 – 2005 թ.), երեւութաբանութեան եւ գոյութեան փիլիսոփայութեան մասին գրուած երկերու կողքին, հետագօտած է նաեւ փիլիսոփայական մեկնագիտությունը, կեդրոնաւորով *խորհրդանշանի* (Symbol) իմաստին վրայ: Ռիկէորի համաձայն, խորհրդանշանը իր արտայայտած իմաստի կողքին, թաքուն կամ քողարկուած իմաստ ալ ունի, զոր անհատին (իր բառերով) «մտածել կու տայ»: Ռիկէորի 1960 թուականին հրատարակուած «*Չարին խորհրդագիտությունը*» (ֆրնս. բնագիր՝ „La Symbolique du Mal“, անգլ.՝ „The Symbolism of Evil“) երեւութաբանական մեկնաբանութեան տիպար երկ մըն է, ուր հեղինակը Աստուածաշունչի մեկնութեան միջոցով կը վերլուծէ՝ անգիտակցութեան հոգեվերլուծա-